

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมปัจจุบันที่มีความต้องการในการบริโภคตามค่านิยม ทำให้มีความต้องการมากขึ้น ทั้งสิ่งที่จำเป็นและไม่จำเป็นต่อการดำรงชีพด้วยเหตุผลนานาประการ เงินตราจึงเข้ามามีบทบาทมากมายและทุกขั้นตอนในชีวิตประจำวันของคนเราและทุกคนก็จะขวนขวายหาทุกวิธีการให้ได้มาซึ่งเงินตราเพื่อนำมาใช้แลกเปลี่ยนเป็นสิ่งที่ตามความพึงพอใจหรือเพื่อความสุขสบายในการใช้ชีวิต แต่เมื่อใด ที่รายจ่ายสวนทางกับรายได้ทางเลือกหรือความหวังสุดท้ายที่คิดว่าจะช่วยให้รอดพ้นจากความอึดอัด ขัดสนได้ก็คือ “การเป็นหนี้”¹ ซึ่งหนี้สินเป็นความผูกพันในทางกฎหมาย โดยฝ่ายหนึ่งคือ “เจ้าหนี้” ชอบที่จะได้รับชำระหนี้ อันวัตถุแห่งหนี้เป็นการกระทำ หรือการงดเว้นการกระทำ หรือเป็นการส่งมอบทรัพย์สินจากอีกฝ่ายหนึ่ง คือ “ลูกหนี้”²

เมื่อมีหนี้เงินเกิดขึ้นแล้ว ก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์กันระหว่างเจ้าหนี้กับลูกหนี้ ลูกหนี้ก็มีความผูกพันที่จะต้องส่งมอบเงินคืนให้แก่เจ้าหนี้ภายใต้เงื่อนไขและกำหนดเวลาที่ตกลงกัน เพื่อจะได้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบในหนี้สินนั้น³ หากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่ตกลงกับเจ้าหนี้ไว้ ลูกหนี้ก็จะได้ชื่อว่าตกเป็นลูกหนี้ผิดนัด ซึ่งการที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามสัญญาเจ้าหนี้จะกำหนดในสัญญาให้มีสิทธิที่จะเรียกเก็บดอกเบี้ยผิดนัดได้ เพื่อชดเชย

¹ นภกัศสร สอนคม. (2556). *ดอกเบี้ยผิดนัดไม่จบง่ายๆ กฎหมายน่ารู้ สำนักกฎหมาย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. หน้า 1.

² เสนีย์ ปราโมชย์, ม.ร.ว. (2505). *ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้*. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง. หน้า 363.

³ เพ็ญญา สิริกานตยกุลฤต. (2557). *ผลทางกฎหมายของการไม่ชำระหนี้เงิน*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 1.

ความเสี่ยงที่จะต้องแบกรับหากลูกหนี้ผิดนัดชำระจนกลายเป็นหนี้เสีย รวมถึงต้นทุนค่าเสียโอกาสในการนำรายได้หรือทรัพย์สินไปลงทุนต่อ⁴

การกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดนั้น เดิมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 วรรคแรก บัญญัติไว้ว่า “หนี้เงินนั้น ท่านให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี ถ้าเจ้าหนี้ยาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น” ซึ่งโดยหลักแล้วกฎหมายกำหนดไว้ว่าให้เจ้าหนี้เรียกดอกเบี้ยผิดนัดได้ในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี แต่ถ้าในสัญญามีการกำหนดให้ลูกหนี้ต้องเสียดอกเบี้ยผิดนัดในอัตราสูงกว่าที่กฎหมายกำหนด ก็ต้องเสียในอัตราที่ตกลงกันตามสัญญา ข้อตกลงนี้มีผลใช้บังคับได้ ถือว่าเจ้าหนี้อาศัยข้อตกลงตามสัญญาอันเป็นเหตุอย่างอื่นที่ชอบด้วยกฎหมาย ปัญหาคือ อัตราดอกเบี้ยผิดนัดมีเพดานสูงสุดหรือไม่ คู่สัญญาสามารถตกลงกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดกันได้สูงสุดถึงขนาดไหน โดยหากเปรียบเทียบกับอัตราดอกเบี้ยการกู้ยืมเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 654 กฎหมายจะไม่ยอมให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเงินที่มิใช่สถาบันการเงินสูงเกินร้อยละ 15 ต่อปี หากจะตีความว่ามาตรา 654 ใช้บังคับทุกกรณีกับการกู้ยืมเงิน ไม่ว่าจะเป็ดอกเบี้ยปกติหรือดอกเบี้ยผิดนัดก็จะทำให้มีเพดานอัตราดอกเบี้ยผิดนัดในการกู้ยืมเงินสูงสุดไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปีตามมาตรา 654 แต่หากเป็นหนี้เงินประเภทอื่น ๆ เช่น สัญญาซื้อขายหรือสัญญาเช่าทรัพย์สิน ซึ่งไม่มีบทกฎหมายอย่างเช่นมาตรา 654 กำกับไว้ คู่สัญญาก็ยังคงตกลงกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดไว้สูงสุดเพียงใดก็ได้

ต่อมาแม้ว่าจะประกาศพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2564 โดยมีการปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมายใน 2 ประเด็น ดังนี้

1) มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในมาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 7 ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยแก่กันและมีได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันชัดแจ้ง ให้ใช้อัตราร้อยละสามต่อปี

อัตราตามวรรคหนึ่งอาจปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ ของประเทศได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยปกติให้กระทรวงการคลัง

⁴ ศฤงฆ์ กลั่นสุภา. (2554). *ปัญหาการปรับบทกฎหมายในคดีผิดสัญญาชำระหนี้เงิน: ศึกษากรณีดอกเบี้ยผิดนัดและเบี้ยปรับ*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ มหวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 27, 115.

พิจารณาบททวนทุกสามปีให้ใกล้เคียงกับอัตราเฉลี่ยระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์”

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 224 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 224 หนี้เงินนั้น ให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดในอัตราที่กำหนดตามมาตรา 7 บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละสองต่อปี ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น

ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด

การพิสูจน์ค่าเสียหายอย่างอื่นนอกจากนั้น ให้พิสูจน์ได้”⁵

ประเด็นการปรับลดอัตราดอกเบี้ยและอัตราดอกเบี้ยผิดนัด สำหรับอัตราดอกเบี้ยที่ไม่ได้กำหนดไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันชัดเจน ให้ปรับลดจากอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี เป็นอัตรา ร้อยละ 3 ต่อปี

ทั้งนี้ กระทรวงการคลังอาจปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ ของประเทศได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยปกติให้กระทรวงการคลังจะพิจารณาบททวนทุก 3 ปี ให้ใกล้เคียงกับอัตราเฉลี่ยระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์

สำหรับอัตราดอกเบี้ยผิดนัดปรับลดจากอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี เป็นอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ซึ่งอัตราดอกเบี้ยที่ปรับลดลงนี้เป็นอัตราที่กำหนดตามมาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ อัตราร้อยละ 3 ต่อปี บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ 2 ต่อปี แต่หากภายหลังมีการออกพระราชกฤษฎีกาปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยตามมาตรา 7 ให้เพิ่มขึ้นหรือลดลง อัตราดอกเบี้ยผิดนัดตามมาตรา 224 นี้ก็ต้องปรับเปลี่ยนตามไปด้วย

2) มาตรา 5 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 224/1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“มาตรา 224/1 ถ้าลูกหนี้มีหน้าที่ผ่อนชำระหนี้เงินเป็นงวด และลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ในงวดใด เจ้าหนี้อาจเรียกดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดได้เฉพาะจากต้นเงินของงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดนั้น

ข้อตกลงใดขัดกับความในวรรคหนึ่ง ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ”⁶

ประเด็นการกำหนดฐานการคำนวณดอกเบี้ยผิดนัด เมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ในงวดใดงวดหนึ่ง เจ้าหนี้คำนวณดอกเบี้ยผิดนัดได้เฉพาะจากต้นเงินของงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดแล้ว

⁵ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564. มาตรา 3-4.

⁶ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564. มาตรา 5.

เท่านั้น ซึ่งเดิมบทบัญญัติตามมาตรา 224 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้กำหนดไว้ ส่งผลให้เจ้าหน้าที่คำนวณดอกเบี้ยผิดนัดจากต้นเงินที่ค้างอยู่ทั้งหมด

จากการประกาศพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564 นั้น แม้ว่าพระราชกำหนดมีเจตนารมณ์เพื่อจะช่วยให้ลูกหนี้ได้รับความเป็นธรรม โดยที่อัตราดอกเบี้ยที่มีกำหนดโดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันชัดเจนและอัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ได้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลานาน โดยไม่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และสภาพเศรษฐกิจ ทำให้ลูกหนี้ได้รับความเดือดร้อนจากภาระดอกเบี้ยเกินสมควร จึงมีการปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และสภาพเศรษฐกิจ โดยเฉพาะฐานการคำนวณดอกเบี้ยผิดนัด ซึ่งต่อจากนี้เจ้าหน้าที่จะสามารถคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดจากลูกหนี้ได้เฉพาะดอกเบี้ยที่คำนวณจากต้นเงินงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดเท่านั้น จะคำนวณจากต้นเงินทั้งหมดดังที่ผ่านมาไม่ได้ ซึ่งจะช่วยให้ลูกหนี้ลดภาระเรื่องดอกเบี้ยผิดนัดได้อย่างมาก กล่าวคือผิดนัดชำระหนี้ในงวดใด ก็จะชำระดอกเบี้ยผิดนัดเฉพาะจากต้นเงินในงวดนั้นเท่านั้น โดยบทบัญญัติดังกล่าวนี้จะสอดคล้องกับประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยที่มีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2564 ที่ผ่านมา ซึ่งให้สถาบันการเงินคิดดอกเบี้ยผิดนัดจากลูกหนี้ โดยคำนวณจากต้นเงินงวดที่ผิดนัดเท่านั้น⁷

จากที่กล่าวมาข้างต้นแม้ว่าพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564 มีเจตนารมณ์เพื่อจะช่วยให้ลูกหนี้ได้รับความเป็นธรรม อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่ายังเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อลูกหนี้หลายประการ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดประเด็นปัญหาแบ่งเป็น ดังนี้

1) ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยผิดนัดสูงสุด

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564 ได้ยกเลิกความในมาตรา 224 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และให้ใช้ความใหม่แทน โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยผิดนัดเท่านั้น แต่ยังคงข้อความเดิมที่ว่า “... ถ้าเจ้าหน้าที่อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น”

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวนี้ ถ้าในสัญญามีการกำหนดให้ลูกหนี้ต้องเสียดอกเบี้ยผิดนัดในอัตราสูงกว่าที่กฎหมายกำหนด ก็ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตรานั้นที่ตกลงกันตามสัญญา ข้อตกลงนี้มีผลใช้บังคับ

⁷ นพ นรนาถ. (2564). *ของขวัญปีใหม่จากรัฐบาล แก่กฎหมายเอาเปรียบลูกหนี้*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://mgronline.com/daily/detail/9640000034703>. [2565, 13 มีนาคม]. และ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สกส2. 9/2563 เรื่อง การคิดดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้และการตัดชำระหนี้.

ได้ตามหลักเสรีภาพในการทำสัญญา (freedom of contract)⁸ ถือเป็นเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมีคำพิพากษาศาลฎีกายืนยันรับรองไว้ว่าสามารถใช้บังคับได้⁹ แสดงว่ากฎหมายไม่มีการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยคิดสูงสุดไว้ หากตีความตามกฎหมายจึงหมายความว่าเจ้าหนี้สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยคิดในอัตราสูงเพียงใดก็ได้ ซึ่งเท่ากับว่าจะไม่เป็นการบรรเทาภาระหนี้สินของลูกค้าหนี้ตามวัตถุประสงค์ของการแก้ไขกฎหมายในครั้งนี้ ปัญหาเดิมก็ยังคงมีอยู่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งหากไม่มีการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยคิดไว้ ย่อมส่งผลกระทบต่อลูกค้าที่ไม่มีส่วนในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยคิดอยู่แล้ว เจ้าหนี้นี้ย่อมต้องเป็นผู้กำหนดอัตราดอกเบี้ยในสัญญาไว้เอง ลูกค้าที่มีความเดือดร้อนไม่มีทางเลือกจำต้องตกอยู่ในภาวะจำยอม และการที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยคิดไว้สูงเกินควรลูกหนี้ย่อมไม่สามารถชำระหนี้ได้ก็จะกลายเป็นปัญหาหนี้เสียอาจถูกติดตามทวงถามหนี้อย่างผิดกฎหมายเหมือนปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่องของหนี้ในระบบและอาจเกิดปัญหาอาชญากรรมอันเนื่องมาจากการเป็นหนี้ บางครั้งอาจต้องก่อให้เกิดหนี้ใหม่เพื่อนำเงินมาใช้คืนหนี้เก่าเป็นวัฏจักรเป็นปัญหาไม่รู้จบ นอกจากนี้หากเกิดเป็นปัญหาหนี้ครัวเรือนที่เร่งสูงขึ้นก็อาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและนำมาซึ่งความเสื่อมต่อเสถียรภาพเศรษฐกิจและการเงินของประเทศไทยได้

2) ปัญหาเกี่ยวกับการตีความเกี่ยวกับข้อตกลงในสัญญาที่ให้สิทธิเจ้าหนี้ปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยให้สูงขึ้นเมื่อลูกหนี้ผิดนัด

สืบเนื่องจากประเด็นปัญหาในข้อ 1) เกี่ยวกับการกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยคิดสูงสุดนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวคือ ให้ศาลตีความว่าข้อตกลงในสัญญาที่ให้สิทธิเจ้าหนี้ปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยให้สูงขึ้นเมื่อลูกหนี้ผิดนัด มีลักษณะเป็นค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่กำหนดไว้ล่วงหน้า จึงเป็นเบี้ยปรับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 379 เมื่อศาลเห็นว่าสูงเกินส่วนย่อมมีอำนาจลดลงได้ก็ตาม¹⁰ แต่แนวทางแก้ไขปัญหาในลักษณะ

⁸ ศนันท์กรณ์ โสคติพันธ์. (2552). *คำอธิบาย นิติกรรม-สัญญา*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 257-259.

⁹ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2564). *สรุปสาระสำคัญจาก “สนทนากับปัญหากฎหมายกับ รศ.ดร. มุนินทร์ พงศาปาน เรื่องอัตราดอกเบี้ยตามกำหนดที่แก้ไข”*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.law.tu.ac.th/legal-talk-summary-new-law-interest-rate/>. [2565, 13 มีนาคม]. และ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2489/2536. กองพัฒนากฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2564). *FAQ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://lawreform.go.th/index.php/post/744>. [2565, 13 มีนาคม].

¹⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3583/2562, 1888/2551, 1272/2547, 3348/2542.

ดังกล่าว นั้น มีปัญหาที่เกิดขึ้นคือ การที่ต้องมีการดำเนินคดีทางศาลซึ่งอาจต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม อีกทั้งมีความไม่แน่นอนเพราะขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลอีกด้วย

3) ปัญหาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การทบทวนการกำหนดการคิดดอกเบี้ยผิดนัด

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564 มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในมาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 7 ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยแก่กันและมีได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้โดยนิติกรรม หรือโดยบทกฎหมายอันชัดแจ้ง ให้ใช้อัตราร้อยละสามต่อปี

อัตราตามวรรคหนึ่งอาจปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ ของประเทศได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยปกติให้กระทรวงการคลัง พิจารณาทบทวนทุกสามปีให้ใกล้เคียงกับอัตราเฉลี่ยระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์”

จากหลักเกณฑ์การประกาศใช้พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ พ.ศ. 2564 นั้น เห็นได้ว่าปัญหาเกี่ยวกับการคิดดอกเบี้ยผิดนัด นอกจากต้องคำนึงถึง ระบบเศรษฐกิจเป็นสำคัญแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความสามารถของลูกหนี้เป็นสำคัญด้วย เพื่อให้ได้มา ซึ่งการชำระหนี้และไม่ก่อให้เกิดหนี้สูญ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564 มีเจตนารมณ์เพื่อให้ลูกหนี้ได้รับความเป็นธรรมเกี่ยวกับ ดอกเบี้ยผิดนัด ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่ดี แต่ด้วยลูกหนี้ที่มีผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม รวมถึงประชาชนทั่วไป ที่ได้รับผลกระทบจากระบบเศรษฐกิจและการระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรืออาจได้รับผลกระทบในสถานการณ์อื่น ๆ ในแต่ละช่วงปี พระราชกำหนดฯ จึงกำหนดให้มีประเด็นให้มีการทบทวนการกำหนดการคิดดอกเบี้ยผิดนัดไว้ ซึ่งคล้ายคลึงกับประเทศญี่ปุ่นที่ได้กฎหมายกำหนดไว้ว่าให้มีการทบทวนได้ทุก ๆ 3 ปี เพื่อให้มีการ ปรับอัตราดอกเบี้ยให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง¹¹ แต่ที่เป็นประเด็นปัญหาคือ กำหนดระยะเวลาการทบทวนดอกเบี้ยทุกสามปีนั้นเหมาะสมแล้วหรือไม่ เพราะด้วยสภาพเศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนผลกระทบจาก สถานการณ์การระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สะท้อนให้เห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หากระยะเวลาอาจทำให้เกิดปัญหาภาวะหนี้สูญ เทียบเคียงได้จากกรณีของวิชาชีพครู หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการทบทวนเรื่องการเป็นหนี้ของครู จึงกำหนดมาตรการต่าง ๆ ออกมาเพื่อช่วยเรื่องภาระหนี้สินดังกล่าว เช่น มาตรการพักชำระหนี้

¹¹ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2564). *สรุปสาระสำคัญจาก “สนทนาปัญหากฎหมายกับ รศ.ดร. มุนินทร์ พงศาปาน เรื่องอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมายที่แก้ไข”*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.law.tu.ac.th/legal-talk-summary-new-law-interest-rate/>. [2565, 13 มีนาคม].

ลดอัตราดอกเบี้ยผิคนัด ลดเบี้ยปรับ เป็นต้น เพื่อให้ครู (ลูกหนี้) ได้มีเวลาปรับตัวในช่วงที่รายได้ลด กะทันหัน และปรับกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถชำระหนี้ อันเป็นการทบทวนเรื่องภาระหนี้สิน ในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019¹²

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จึงเป็นที่มาของการกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิคนัด เพื่อให้ลูกหนี้ได้รับความเป็นธรรมตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยศึกษากฎหมายของต่างประเทศ เป็นแนวทาง

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิคนัด
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิคนัดของต่างประเทศ และประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาการกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิคนัด
4. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิคนัด

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ. ศ. 2564 เพื่อจะช่วยให้ลูกหนี้ได้รับความเป็นธรรม โดยมีการปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และสภาพเศรษฐกิจ แต่ปัญหาเกี่ยวกับ การกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยผิคนัดสูงสุด การตีความเกี่ยวกับ ข้อตกลงในสัญญาที่ให้สิทธิเจ้าหนี้ปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยให้สูงขึ้นเมื่อลูกหนี้ผิคนัด และ หลักเกณฑ์การทบทวนการกำหนดการคิดดอกเบี้ยผิคนัด ยังมีปัญหาอุปสรรคและไม่สอดคล้องกับ เจตนารมณ์ของกฎหมาย ดังนั้น เพื่อให้การปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และ สภาพเศรษฐกิจ และเกิดประโยชน์สูงสุด จึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนด อัตราดอกเบี้ยผิคนัด

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

สารนิพนธ์นี้มุ่งศึกษาปัญหาการกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิคนัด โดยศึกษาความคิดพื้นฐาน ของหนี้เงิน ผลของการไม่ชำระหนี้เงิน วัตถุประสงค์ของการคิดดอกเบี้ยผิคนัด การกำหนดเพดาน

¹² คม ชัด ลึก. (2564). “ภาระหนี้ครู” กู้โดยสมัครใจ ทำให้รัฐต้องแก้ปัญหา. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.komchadluek.net/news/487144>. [2565, 18 เมษายน].

อัตราดอกเบี้ยตามสัญญาและดอกเบี้ยผิดนัดที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการปรับใช้กฎหมายในคำพิพากษาศาลฎีการวมถึงศึกษากำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยผิดนัดของประเทศญี่ปุ่นและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เพื่อหาแนวทางการกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่เป็นธรรมแก่คู่สัญญาทั้งสองฝ่าย

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

สารนิพนธ์นี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ บทความทางกฎหมาย ด้บบทกฎหมาย คำพิพากษาของศาลทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบหาข้อสรุปและเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัด
2. ทำให้ทราบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดของต่างประเทศและประเทศไทย
3. ทำให้ทราบปัญหาการกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัด
4. ให้ทราบแนวทางในการแก้ไขปัญหาการกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัด